

Antagen av kommunfullmäktige 2007-02-28
§ 24

Folkhälsoplan för Bengtsfors kommun år 2007-2011

Övergripande vision:

Alla som bor eller vistas i Bengtsfors kommun ska ha möjlighet att leva ett gott liv med en känsla av delaktighet och inflytande över den egna livssituationen och hälsan.

"Alla kan bidra med något. Tillsammans kan vi åstadkomma en positiv utveckling för oss själva, för kommunen som helhet och för kommande generationer."

(Ur Bengtsfors kommuns Utvecklings- och kommunikationsstrategi "Vision 2014")

1. Strategiskt folkhälsoarbete

Hälsopolitiska ledningsgruppens viktigaste uppgift är att föra upp folkhälsofrågorna på dagordningen i sina respektive nämnder och integrera folkhälsoinsatserna i förvaltningarnas verksamhetsplaner.

Hälsopolitiska ledningsgruppen är kommunens politiska organ för folkhälsofrågor och en ekonomisk beslutsenhet. Hälsopolitiska ledningsgruppen leder, planerar och följer upp kommunens folkhälsoarbete.

Utförare av folkhälsoarbetet är kommunens förvaltningar och andra verksamheter som arbetsförmedling, försäkringskassa, föreningar, primärvård, frivilliga, kyrkor, m fl.

Folkhälso- och ungdomsamordnaren hör till kommunledningskontoret och har därmed en samordnande och stödjande roll i folkhälsoarbetet. Det innebär att ta fram beslutsunderlag, utveckla metoder och följa upp folkhälsoinsatser.

För att skapa engagemang och intresse för folkhälsofrågor krävs kunskap om vad folkhälsoarbete är och vad det kan innebära för den egna verksamheten. Grunden för ett lyckat folkhälsoarbete är utbildning och att skapa processer och mötesplatser där folkhälsofrågorna står i fokus.

2. Psykisk hälsa

Ur ett historiskt perspektiv har folkhälsoarbetet i Sverige varit framgångsrikt inom en rad olika områden. Insatser för sanitet och bättre medicinskt kunskap ledde till att infektionerna minskade drastiskt i början av 1900-talet. Den andra vågen av ohälsa är välevnadssjukdomarna som hjärt-kärlsjukdom och cancer, som vi idag har större kunskap om och ett förebyggande arbete kring. Även det olycksförebyggande arbetet har varit framgångsrikt. Den tredje vågen och som är den stora utmaningen idag är den psykiska ohälsan.

Viktigt för den psykiska hälsan är t.ex. att ha en meningsfull sysselsättning, ingå i en social gemenskap, ekonomisk trygghet och inflytande över sin livssituation. Avsaknad av detta kan leda till att personen får psykiska problem. Psykisk ohälsa kan vara t.ex. oro, ångest, sömnbesvär och självmordstankar.

I Bengtsfors kommun är det viktigt att arbeta med den psykiska hälsan eftersom här finns en högre arbetslöshet och långtidsarbetslöshet än genomsnittet i riket, vilket bl.a. har påvisats i "Välfärdsbokslutet 2005". Här finns också bland de högsta nyanmälningstalen till BUP (Barn och Ungdomspsykiatri) jämfört med de andra Dalslandskommunerna. Ohälsotalet¹ har minskat i kommunen, men det ligger fortfarande över riksgenomsnittet.

3. Stödjande miljöer och socialt kapital

Levnadsvanor påverkas av den miljö och kultur en person vistas i. Genom att påverka dessa miljöer positivt uppmuntras individer att göra bra val för sig själva och sin hälsa. De hälsosamma valen ska vara de lättaste och naturliga för individen. Miljön bör utformas så att den uppmuntrar till fysisk aktivitet, möten mellan människor, näringsriktig kost, aktivt deltagande i samhällslivet, mm. Detta innefattar alla grupper i samhället.

I Bengtsfors kommun ska stödjande miljöer och socialt kapital vara ett prioriterat område eftersom man bl.a. i "Vision 2014" strävar efter att skapa god livskvalitet och att underlätta för enkla och naturligt hälsosamma val.

4. Delaktighet och inflytande

Att kunna påverka samhället och ha inflytande över den egna livssituationen har visat sig ha avgörande betydelse för individens hälsa. Individens känsla av att kunna påverka samhället leder också till ökad tilltro till förmågan att göra bra val för sig själv. Viktiga områden att arbeta med är bland annat ungdomsinflytande, kultur och föreningsliv för att underlätta för individer att ta del av och påverka samhällets utveckling.

¹ Ohälsotalet är ett mått på antal utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning samt sjuk- och aktivitetsersättning (före 2004 förtidspension och sjukbidrag) från Socialförsäkringen per registrerad försäkrad i ålderna 16- 64.

Ur ett folkhälsoperspektiv är det väsentligt för Bengtsfors kommun och dess invånares utveckling att arbeta med delaktighet och inflytande. Om alla grupper i samhället kan engageras kan det i enlighet med "Vision 2014" skapas en positiv anda och gynnsamma framtidsutsikter för kommunen. Genom delaktighet och inflytande skapas en välmående befolkning som gynnar kommunen som helhet och kommande generationer.

5. Drogförebyggande

Skadeverkningarna av alkohol, tobak, narkotika och dopning är omfattande. Bruket har sin grund i sociala villkor och särskilt allvarligt är det om man i tidig ålder använder dessa preparat då kroppen inte är fullt utvecklad. Avgörande betydelse för ungdomars nyttjande är samhällets attityder, framförallt vuxna i ungdomens närhet.

Det finns ett samband mellan hög konsumtion av tobak och en lägre socioekonomisk tillhörighet². Insatser som rökförbud i allmänna lokaler, information om skadeverkningar, stöd till dem som vill sluta m.m. är viktiga insatser för att minska tobaksbruket.

Alkoholen orsakar inte bara direkta skador på hälsan utan bidrar även till sociala problem, sjukhusvård, sjukskrivningar och förtidspensioneringar. Alkoholen är också inblandad i många trafikolyckor och självmord och har ett starkt samband med våldsbrott. För att motverka alkoholens skadeverkningar är information, tillsyn och förbättrad ANT-undervisning viktigt.

En ökning av tillgången på och användningen av narkotika har skett. Vid en jämförelse med det folkhälsoproblem som alkoholmissbruket orsakar befinner sig narkotikaproblemen på en lägre nivå. Däremot får missbruket så allvarliga konsekvenser för enskilda individer, och är dessutom i starkt ökande, att det måste betraktas som en folkhälsofråga.

I Bengtsfors kommuns LUPP-enkätundersökning 2006 framgår att debutåldern för cigaretter är 13 till 14 år, och debutåldern för alkohol är 14 till 15 år. Drogförebyggande arbete är en ständigt aktuell fråga som bör prioriteras både på nationell och på kommunal nivå.

Källa: "Folkhälsorapport 2001" och "Folkhälsorapport 2005" (Socialstyrelsen) om inte annan hänvisning anges.

² Socioekonomisk tillhörighet är kopplat till individens sociala ställning och ekonomiska situation utifrån yrkestillhörighet och utbildningsnivå. Den gruppindelning som brukar användas är: "Ej facklärd arbetare", "Facklärd arbetare", "Lägre tjänstemän", "Mellan och högre tjänstemän" och "Övriga".

Övergripande strategi för Folkhälsoarbetet:

- Folkhälsoarbetet ska vara **hälsofrämjande** och i linje med folkhälsoplanen.
- Folkhälsoarbetet ska, genom att finna nya metoder och samarbeten, **utveckla** det ordinarie arbetet.
- Folkhälsoarbete ska vara **långsiktigt** varvid insatser bör ha som mål att integreras i ordinarie verksamhet.
- Folkhälsoarbetet ska vara **tvärsektoriellt** och stimulera samarbete mellan olika parter med samma intresse eller målgrupp.
- Folkhälsoarbetet ska baseras på **vetenskaplig grund** gällande vad som är hälsofrämjande ur ett befolkningsperspektiv.

Folkhälsoarbetet leds av den **Hälsopolitiska ledningsgruppen** som sammanträder regelbundet och fastställer arbetets inriktning och prioriteringar. Den hälsopolitiska ledningsgruppen består av:

- ordförande och vice ordförande i kommunstyrelsen
- en representant från respektive nämnds utskott
- två representanter från hälso- och sjukvårdsnämnden
- en representant från primärvården
- en representant från försäkringskassan
- en representant från arbetsförmedling
- kultur- och utbildningschefen
- socialchefen
- folkhälsosamordnaren
- ungdomssamordnaren
- kommunchefen